

Náučný chodník Bielické bahná

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Partizánske
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Partizánske, Malé Bielice, Jednota a pešo po Topolčianskej ul. smerom na Veľké Bielice cca 200 m
Východisko:	Partizánske-Veľké Bielice, Hlavná ul.
Trasa:	Partizánske-Veľké Bielice: len po chodníkoch a mostíkoch v rámci lokality Bielické bahná
Dĺžka, prevýšenie:	0,8 km, bez prevýšenia
Čas prechodu:	0,5 h
Počet zastávok:	3
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedný, environmentálny

Typ chodníka: samoobslužný, peší, okružný, obojsmerný, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2011

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: leták Náučný chodník Bielické bahná (vyd. Klub Stromu života Sova Partizánske)

Kontakt: Klub Stromu života Sova pri KST Kamarát Partizánske, tel. 0948 528 880, 0903 285 492

Poznámka: V čase vysokého stavu vodnej hladiny alebo po výdatných dažďoch môže byť prechod po náučnom chodníku problematický.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie prírodovedných predmetov s environmentálnym podtextom.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Partizánske. Okresné mesto severovýchodne od Nitry na konci jedného z medzihorských výbežkov Podunajskej pahorkatiny na sútoku riek Nitra a Nitrica v mieste, kde sa takmer stýkajú Strážovské vrchy a Tribeč. Mesto založil zlínsky podnikateľ Jan Antonín Baťa v auguste 1938 v západnej časti chotára obce **Šimonovany** výkopom pre výstavbu továrne na výrobu bicyklov a obuvníckych strojov a sídliska pri nej, nazvaného **Baťovany**. Projektoval ho hlavný architekt zlínskej stavebnej kancelárie firmy Baťa, Vladimír Karfík, popredný predstaviteľ funkcionalizmu. V dôsledku politických udalostí a rozpadu Československej republiky sa už počas výstavby zmenil výrobný plán a už v júli 1939 sa v továrni rozbehla výroba obuvi. Rýchlo napredovalo aj budovanie komplexnej infraštruktúry a vybavenosti osady, regulácie riek. Počas druhej svetovej vojny boli Baťovany dôležitým strediskom protifašistického odboja. V roku 1948 obec získala štatút mesta, ktoré bolo v roku 1949 premenované na Partizánske. V tom čase bola na počesť obyvateľov, ktorí sa zapojili do Slovenského národného povstania, premenovaná aj továreň, a to na Závody 29. augusta (ZDA), ktoré sa stali strediskom obuvníckeho priemyslu na Slovensku až do 90. rokov 20. storočia. V historickej časti mesta - pôvodne samostatnej obci Šimonovany - bývala tehelňa a stojí v nej goticko-renesančný kaštieľ rodu Šimoniovcov zo 14. - 16. storočia, prebudovaný z vodného hradu pochádzajúceho z prvej polovice 13. storočia, ktorý chránilo rameno Nitry.

Bielické bahná. Unikátna mokradľová lokalita v Nitrianskej nive na západnom okraji Partizánskeho medzi jeho mestskými časťami Veľké Bielice a Malé Bielice. V mieste výronov minerálnych termálnych vôd sa vyvinulo vápňité slatinisko s malými jazierkami s asi metrovou vrstvou bahna na ich dne, ktoré v suchších obdobiach vysychajú. Táto prírodná lokalita v poľnohospodárskej a urbanizovanej krajine vyniká rozmanitosťou druhov vtáctva, ale predovšetkým vzácnych močiarnych rastlín. Najcennejšou z nich je kriticky ohrozená marica pílkatá (*Cladium mariscus*), bylina s tuhými až 2 m dlhými a veľmi ostro pílkovitými listami, na ktorých sa dá ľahko porezať, a ktorá sa vyskytuje už len na posledných niekoľkých miestach na Slovensku. Bielické bahná sú územím európskeho významu (súčasť sústavy Natura 2000).

Hvezdáreň Partizánske. Hvezdáreň severozápadne od Partizánskeho v jeho mestskej časti Malé Bielice, založená v roku 1988. Jej hlavnými úlohami sú pozorovateľsko-odborná činnosť, ktorej základom je vizuálne pozorovanie Slnka a zákresy fotosféry, a vzdelávacia práca, spočívajúca v popularizácii astronómie, kozmonautiky a príbuzných vedných odborov. K tomu slúži 5,5-metrová

kupola a prednášková sála pre vyše 60 návštevníkov. Hlavným astronomickým prístrojom hvezdárne je šošovkový ďalekohľad - refraktor systému Coudé (150/2250 mm) -, dopĺňaný okulárovou revolverovou koncovkou umožňujúcou meniť zväčšenie 56 - 375-krát. Hlavnými aktivitami hvezdárne pre verejnosť sú pozorovania oblohy (v stredu a piatok po zotmení do 22. h) a prednášky pre rôzne stupne škôl i verejnosť. Pri hvezdárni pracuje aj astronomický krúžok Tvoj kontakt s vesmírom Stellar klub.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Iplá (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Iplá do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný - na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) - a mierne zvlnený až zvlnený - na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózo-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviaálnych kuželoch pod úpäťami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) znížení a (zalesnených) vyvýšení a náhlými (pravouhlými) zálomami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov - dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozezí a hnedozezí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejní tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Polný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Bielické bahná
2. Zelená oáza
3. Život v pohybe

